

חלוץ פרק שביעי עירובין

ע"ה

עין משפט גזירה

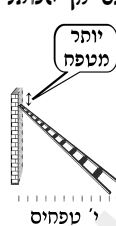
יש א ג ב ג מ"ג פ"ג מהל'
עירובין הל' ו טו"ש
סוף שבע ט"ף י"ג
ד ה ו ז ח ט י"א י"ב
מחלות שבת הלכה
ט:
ז מ"ג פ"ג מהל' שבת
הל' ט טו"ש פ"ג ס'
שד ט"ף א':
כא ח מ"ג פ"ג מהל'
עירובין הלכה ג
טו"ש פ"ג ס' שבע
ט"ף ח:
כב ט י"ג פ"ג מהל' ז:
כג ב ל מ"ג פ"ג טו"ש
ש"ע שם ט"ף י"ג:

רבינו הגאון

ליה בבור, כמו החוליה
שהורב רחב מלמטה
והחוליה צרה, אלא מאי
אית לך למימר דמנח
מדי כגון מחצלת ומשהו
הבור צר כמו החוליה
ומשתמש, הכא נמי
בעבוד, שהוא מלא
יתירות מנח מדי עליהו
ומשתמש, כיון שאמר כי
הסולמות המצטרפין
ותורין לשתי התצורות
לערב אחד, הוצרך
שמואל לומר כמה היא
גובהה של סולם שהוא
ממעט בחוליה, ואמר
כוחה ובהו"ו טפחים
צריך סולם י"ד טפחים
גובהו, פי' כיון דקיימא
לך כי ערוף האלכסון על
המורבע שני חומשין
כדגרסי', כל אמא
ביארבא אמא ותרי
חומשי' באלכסונו,
הסולם לעוט שאינו
נשמך על הכותל לעלות
בו אלא באלכסון, אבל
זקוף אין דרך לעלות.
ולפיכך אמר כותל י' צריך
להיות סולם כדי גובהו
לעלות, וישעיהו כלפי
חוץ באלכסון, ולפיכך
צריך כדי גובה כל הסולם
יתרון באלכסונו, וכיון
שהכותל י' טפחים וכל
טפח צריך יתרון למידת
דאלכסון שני חומשין,
נמצא (ה) ישעיהו הסולם י'
טפחים ושני חומשין לכל
טפח, הרי י' טפחים
ועשרין חומשין, עשרין
חומשין הרי י' טפחים,
נמצא גובה הסולם י"ד
טפחים, רב יוסף אמר
אפי' י"ג טפחים ומשהו
ד"י, שאין דרך להשפיעו
זה כולו, ופחות מטפח
לא תשיב, אבי אמר אפי'
אין בסולם אלא י"א
ומשהו ומעמידו בראשי
של כותל בפחות מג' וכל
פחות מג' לבלוד דמי,
וכאילו בראש הכותל הוא
סמוך, הילכך ב"א
ומשהו ד"י לו, רב הונא
בריה דרב יהושע אמר
אפי' ד' ומשהו, קסבר
אפי' סולם זקוף ממעט
וכל פחות מג' לבלוד דמי
הילכך ב"ו טפחים ומשהו
גביה, אמר רב סולם זקוף
טפחים ולא ידענא מאי
טעמא, כלומר והלא אין
דרך בני אדם לעלות כך,
וא"ל שמואל מדי דהוה
איצטבא על גבי
איצטבא שהן זקופות
וממעטות, דקלין שבבבול
וסולמות שבבבול אין
צריך לקבען, אלא כיון
שמתנו על גבי הכותל
ממעטין שכבדן קובע
הואיל ואין ניטלין בשבת
מפני הכובד שלהן, בעא
מיניה רב יוסף מרבה
הרגל עולה בהן וממעט.

א"ר מאי אית דך למימר דמנח ע"ה מידי ומשתמש. אלוף עשרה
לא איתרין לטעמא דמנח מידי דאם הצור רחב ד' ואינו
עמוק עשרה אלא ע"י צירוף חוליה רה"י גמורה היא ומשתמש ליה
שפיר כיון שכותלי הצור מצפנים גבוהים עשרה וטעמא דמנח עליהן
מידי מה י"ש להעיל שם כיון דלחין חוליה

גבוה י' מצפון לרה"ר ולא קאי האי
טעמא אלא היכא לחין הצור רחב ד'
מצפנים אלא ע"י צירוף חוליה והחוליה
גבוה עשרה מצפון לרה"ר דלע"ג
דמוכו לאו רה"י הוא על גבי רה"י
משום דאי צני מנח עליה מידי
ומשתמש וע"ג דרבי יוחנן לא הוסיף
אלא צירוף עשרה מכל מקום דייק
ממילתיה והא לא משתמש ליה משום
ד' יוחנן אמתני' דפ' הורק (שם דף
טז:) קאי כדפירש בקונטרס דשמעין
מינה נמי צירוף ארבעה דהא קמני
ורחבן ד' ותימה דאמתני' דלקמן
צ"ל דמ"ג (דף טז:) דייק נמי רבי
יוחנן הרי גבי צור ברה"ר וחוליהו
גבוה עשרה טפחים וקאמר ר' יוחנן
בגמ' אפילו תימא צסמוכין והא קמ"ל
דצור וחוליהו מצטרפין לעשרה השתא
תמיך למה לי וכו' דההיא דשבת
אצטרין לענין צירוף ארבעה דלא
קמני לקמן ואי לאו ההיא דלקמן
מההיא דשבת למוד לא הוה דייק
דהוה אמיתא דלגב סלע נקט חוליה
הצור דכזל דוכתא רגיל להזכיר חוליה
בגדי סלע: **צ"ל** צירוף סולם ארבעה
עשר להתירו. פי' בקונטרס שצריך
למשוך רגלי הסולם ארבעה מן הכותל
ולא דק דכי משין ליה י' טפחים נמי
מן הכותל שהוא שיעור גובה הכותל
יגיע ראש הסולם לראש הכותל
דארבעה עשר הוא שיעור אלכסון של
י' על י' דכל אמתא צריבעא אמתא
ותרי חומשי' באלכסונו וכן פי' ר"ח:
רב יוסף אמר י"ג ומשהו אביי
אמר אפי"ו י"א ומשהו וכו'
אם תרחיק רגלי הסולם מן הכותל
עשרה טפחים וראש
הסולם תסמוך לכותל
על כרחק יהיה ראש
הכותל גבוה מן הסולם
יותר מטפח לרב יוסף
ויותר משלשה טפחים
היה הסולם אלא י'
טפחים

זו היוצא מן הכותל ד' על ד' טפחים: והיה עליו סולם כל שהוא.
אפילו אין ברחבו ד' והעמידו בקרקע וסמן ראשו צוה הוי כמד
מישטת והרי צעליון ארבעה וכגון שאין חוקי הסולם מרוחקין שלשה:
ולא אמרן אלא הוציא עליה. סמן
אופניה בדיה. אלא וראשו נסמן
לכותל: ארוחי ארוחיה. לוי ולא
הוי האי סולם מתחמיו דרגא לוי
ואין כאן מיעוט שהוא מוגדל לוי
הקרקע הרצה: צריך וזו אהד
לפסיו. צולם כל שהוא והיו יואל
צאלמעיו שאינו גבוה עשרה לא
ממנו ולמטה ולא ממנו ולמעלה:
צריך שני זיוין. אחד קודם עשרה
תחתונים ואחד למעלה הימנו צמך
עשרה עליונים דאי הוה גבוה עשרה
לא הוה סג ליה עשות כל שהוא מדי
דהוה אכותל: זה שלא כנגד זה.
שיוכל לקצוע סולם שני מזה לזה:
עמוד גבוה עשרה צה"ר ורחב ד'
רה"י הוא והנוטל ממנו והנותן על
גביו חייב ואם נעך צראשו יתד כל
שהוא מיעטו לרחבו מארבעה וצטלו
מתורת רה"י: יסד. קבילי"א צלע"ו:
ובגובה. הימד שלשה אצל אס אינו
גבוה שלשה כגנה דעמוד חשיב ולא
ממעט: אפשר דפלי ציה מידי. וכיון
דחיי לתשימיה דעמוד מיניה חשיב
ולא ממעט: מלאו כולו ציפיות.
לדיך דאמתת (מד) חד תשימיה
הוא ולא ממעט ימות טובא מאי מי
אמתת כיון דלא משתמש בציף רוחב
לאו רוחב הוא: צור וחוליה.

היה היוצא מן הכותל
זוהו עליו סולם כל
שהוא. כלומר אפי' אין
בסולם ד', ממעט, ולא
אמרנא אלא דארוחיה
עליה דיו, אבל אשוריה
אשוריה לא ממעט,
דאמרין אפתייהו הוה צוק
מפתי ליה לוי, פי' אם
נתן הסולם בכותל הוא
הוי, ר' לומר הוי
הרחיב ואינו ממעט והא
לא משתמש בסולם הוא
על גבי הכותל, אלא
הסולם לעלות ביו הוא
נתן בעת שנתנו בד
הוי עם הכותל. אמר רב
נתנו כותל י"ט טפחים
גובהו וזו אחד ממעט
אותו. כלומר נתנו
למעלה בכותל י"ט
טפחים וחצי צמ"ט
בגובהה של כותל ט'
טפחים וחצי ממועט
נשאר מן הכותל ט'
טפחים וחצי צמ"ט פתי,
גובהו וזו אחד ממעט
כיון שאינו י' טפחים אפי'
אוסר. אבל אם גובהה של
כותל עשרים טפחים אינו
ממעט אלא שני זיוין, ז'
אחד ב"י טפחים והסולם
ממעט, כאילו קרקע הוא
עד אותו הוה וצריך וזו
אחד בערשין. ויש
אומרים סולם נתן על כל
זו וזו. אמר רב חסדא
והוא שחומשין, אילו זיוין
זה שלא כנגד זה והא
והסולמות עליהן, וכן
היו היוזין רחבין ד'
טפחים שיכל להשתמש
בהן אין צריך. אמר רב
הונא עמוד ברוש הרבים
גבוה ורחב ד', ועין בו
יתד כל שהו ממעט.
ונתקן מרשות היחיד
ונעשה ככרמלית. הרי
אמרן אלא בזמן שהיה
גבוה מן הקרקע ג'
טפחים, אבי ורבא דאמר
מרשות היחיד אפי' גבה
ג' טפחים לא מידי הוא,
כלומר אינו ממעט. רב
אמר אמר אפי' שאינה
גבוה ג' אפטר (ד"ה)
[דתלין] ביה מידי כגון
מחצלת ממעט, א"ל רב
אחא בריה דרבא א"ל רב
אבי דאפי' שאין גבה
היתר ג' טפחים הוי
לאישתמיש ביה אפשר
(ד"ה) [דתלין] ביה מידי.
אם מלאו לזה עמוד כולו
יתירות להשתמש בו מהו.

לח תני צירוף צהדיא: ואמאי. הוי גגה דחוליה רה"י הא לא חזו
ארבעה ידיה לתשימיה מפני החלל שהוא מן: אלא מאי איס
לך למימר דמנח מידי. כגון ד' או ראב על פיה ומשתמש: סדא
נמי. מניח דף ארבעה או שוטח צגד על היתדות ומשתמש עליו
צנחת: סולם ארבעה עשר. שצריך למשוך רגלי הסולם ארבעה מן
הכותל לפי שאין סולם זקוף נוח לעלות: אפילו י"ג ומשהו. שכשתמשוך
רגליו מן הכותל ארבעה לא יהא ראשו נמוך מן הכותל טפח וכיון
דלא הוי טפח לית לן צה: אחד עשר ומשהו. שכשתרחיק רגליו ארבעה
יהא ראשו נמוך מן הכותל פחות משלשה וכלצוד דמי: שצעה ומשהו.
דס"ל כרב דאמר לקמן סולם זקוף ממעט ואי זקפי ליה מגיע לפחות
מנ' לראש הכותל: אמר רב סולם זקוף ממעט גמרא. שפחות
מרצותי וטעמא לא ידענא דהא אין נוח לעלות: מידי דהוה
אחיטבא על גבי איצטבא. שהן מכוונות ואמרן לעילג דמעטין:
דקלים שצבג. פיסקי דקלים של צבג שהניחן סמוך לכותל למעטו
אין צריך לקובען בקרקע וע"ג דכרב הניטל הוא דתורת כלי עליהן
דראויין למושב אפי"ה ככידן קובען שאין צא ארס ונוטלין וכן סולמות:
סולם. כל שהוא מכאן וסולם כל שהוא מכאן אכלו ואין צניניהן לא צוה
שני טפחים ולא צוה שני טפחים רוחב וקבען קשין של תצובה
ענין חווקין מזה לזה להשלימן לארבעה מהו: אין כף הרגל עולה.
קשין מכאן ומכאן: א"ל לא שמיא לך דר' יוחנן בור וחוליה מצטרפין לעשרה. אמאי והא לא קא משתמש